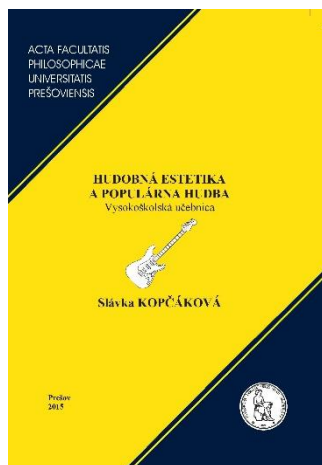

KOPČÁKOVÁ, S. 2015. Hudobná estetika a populárna hudba. Vysokoškolská učebnica. Prešov: Filozofická fakulta PU v Prešove, ISBN 978-80-5551400-0.

Anna Babjaková; annx12@yahoo.co.uk

Slávka Kopčáková, muzikologička pôsobiaca na Inštitúte estetiky a umeleckej kultúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, je autorkou publikácie *Hudobná estetika a populárna hudba*, ktorá vychádza vo vydavateľstve Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, s účelom poskytnúť študentom odborov zaoberajúcich sa hudobným umením a estetikou na slovenských vysokých školách, prehľad o jednotlivých parametroch pojmu populárna hudba v kontexte hudobnej estetiky. Komplexnosť vzájomných zložitých vzťahov a prepojení populárnej hudby vo vzťahu k estetike hudby je vo všeobecnosti známa a, ako spomína hneď v úvode vysokoškolskej učebnice aj samotná autorka, na našom území pomerne málo zmapovaná. Vznik ďalšej z mála publikácií tohto druhu, je teda o to viac vítaný, predovšetkým v dobe silnejúcej dominancie médií, markantnú časť obsahov ktorých tvorí práve

populárna hudba, generujúca obrovskú základňu recipientov.

Nová vysokoškolská učebnica má potenciál prispieť k zvýšeniu úrovne orientácie študentov estetiky, učiteľstva estetiky a hudobného umenia či študentov muzikológie, v oblasti populárnej hudby, a to v otázkach týkajúcich sa povedomia o jej vzniku, vývoji a jednotlivých aspektoch hudobnej estetiky vo vzťahu k nej. Texty zhrnuté do štyroch kapitol (*1. Teoretické východiská a základné pojmy*, *2. Populárna hudba v systéme kultúry*, *3. Hudobná estetika a celá sféra rocku a popu*, *4. Estetika jazzu a populárnej hudby*) sú usporiadané logicky a systematicky. Práve zmysel či snaha o systematickosť je veľmi potrebná pri spracovávaní témy charakteristickej svojou mnohohrstenosťou. Záver každej z kapitol tvorí systém motivačných a kontrolných otázok, zameraných na preverenie miery pochopenia prebraných tém ako aj kreatívne a aplikačné premýšľanie o problematike.

Úvodná kapitola *Teoretické východiská a základné pojmy* poskytuje teoretické východiská a definície základných pojmov, načrtáva zložitú otázku delenia hudby na sféru hudby artificálnej a nonartificálnej, charakterizuje jednotlivé formy populárnej hudby a vymedzuje v rámci nej pojmy druh, žáner a štýl. Úvod druhej kapitoly s názvom *Populárna hudba v systéme kultúry* mapuje širší rámec a populárnu hudbu tu autorka zasadzuje do kontextu populárnej kultúry, pričom poskytuje niekoľko jej zásadných definícií. Nájde tu aj novo konštituovaný pojem českej muzikológie „popfusic“, reprezentujúci náčrt pomerne závažnej otázky vyprázdnenia a sebarecyklácie popmusic s možnosťou jej ďalšieho vývoja, čím učebnica potvrdzuje svoju aktuálnosť. Autorka vhodne a vyvážené pracuje s vedeckou a odbornou literatúrou autorít z nášho myšlienkového prostredia ako aj zo zahraničia, avšak s dôrazom na autorov pôsobiacich v našom prostredí,

čo je dôsledkom faktu, že texty sú výsledkom výskumu realizovaného v rámci vedeckého projektu VEGA, s názvom „*Hudobnoestetické myslenie na Slovensku. K problémom genézy, vývinu a kreovania v 19. a 20. storočí*“. Nájdeme v nich teda odkazy na authority, akými sú Ivan Poledňák, Antonín Matzner, Yveta Kajanová, Renáta Beličová, Radoslav Podpera, Jiří Fukač ale aj Theodor W. Adorno, Arthur Danto, Roger Scruton, Leonard Bernstein a ďalších vybraných autorov.

V druhej kapitole je pomerne široký priestor venovaný problematike funkcií populárnej hudby a ich vymedzeniu. Nachádzame tu niekoľko typov delení resp. klasifikácie funkcií hudby (Jozef Kresánek, Jiří Fukač, Ivan Poledňák, Miloš Schnierer, Alan P. Merriam) Po nich nasleduje charakteristika jednotlivých okruhov populárnej hudby, ako o nich hovorí Antonín Matzner a kol., t.j. populárna hudba tradičná, moderná populárna hudba a hudba jazzového okruhu. Charakteristika jednotlivých okruhov sa prelína s historickým vývojom, u nás ovplyvneným socialistickým realizmom spojeným s reštrikciami uvalenými na niektoré hudobné formy, druhy a žánre, tvoriace zásadné východiská populárnej hudby (jazzová hudba, estetike ktorej je v publikácii venovaná samostatná kapitola).

Produkčnému aspektu tvorby, kladúcemu dôraz na konvencionalizáciu tvorby, sa venuje stať o tzv. hitovej produkcii populárnej hudby. Načrtávajú sa tu postupy s dôrazom na jednoduché konštrukčné formy hitov, alebo povahu obsahu textov, ale aj téma smrti hitu, v dôsledku neprehľadnosti a zahľtenosti súčasného poslucháča enormným množstvom hudby z prostredia internetu. Predposledná tretia kapitola publikácie nazvaná *Hudobná estetika a celá sféra rocku a popu* predstavuje všeobecný, avšak koncentrovaný pohľad na problematiku vzťahu hudobnej estetiky a populárnej hudby, približuje vzájomné interdisciplinárne vzťahy ako aj hlavné okruhy problémov otvorenej diskusie, približujúcich v súvislosti s populárnou hudbou. Takými sú napríklad aj úvahy o neopodstatnenosti delenia hudby na nonartificiálnu a artificiálnu, (čím predznamenáva všeobecné vedomie o komplikovanosti niektorých estetických okruhov), otázky úpadku populárnej hudby, sociologické aspekty a mnoho ďalších. Kapitola je svojím obsahom zásadná a účinne informuje o súčasnom stave estetického diskurzu.

Posledné subkapitoly tejto časti sú venované najrozšírenejším štýlom populárnej hudby a to rocku a popu. Pri popisoch povahy rockovej kultúry autorka detailne opisuje ich povahu. Prostredníctvom rocku sa postupne dostáva k punkovej a punkrockovej kultúre 70. rokov. Analýzu hardrockovej a metalovej produkcie nachádzame v častiach venovaných subkultúram, v závere ktorých autorka zachováva objektivitu a dáva čitateľovi možnosť postrehnúť pluralitu názorov na hudobné prejavy metalovej produkcie. Známy Scrutonov odsudzujúci názor je konfrontovaný s opozičným, oceňujúcim katarzný účinok metalovej produkcie. Štvrtá kapitola s názvom *Estetika jazzu a populárnej hudby* prináša prehľad vzniku a vývoja jazzovej hudby. Vzhľadom na silný vplyv jazzovej hudby na neskorší vývoj populárnej hudby je adekvátne a logicky zvolenou bodkou. Nezanedbáva sociálny rozmer a podmienky vzniku jazzu, jeho štýlotvorné prvky vedúce k vzniku jednotlivých jazzových žánrov, ako aj estetické aspekty jazzovej hudby.

Záverečná (vlastne už piata) kapitola *Záverečné úvahy v kontexte komparácií* sa vracia k leitmotívu celej práce, a to k otázke, či je potrebná disciplína „estetika populárnej hudby“. Autorka sa retrospektívne vracia ku myšlienkovému konštrukcii významného nemeckého muzikológa českého pôvodu Vladimíra Karbusického, vedie s ním dialóg a predkladá riešenie, ponechávajúci zadné dvierka aj pre otvorenosť tejto otázky do budúcnosti. Vysokoškolská učebnica Slávky Kopčákovej poskytuje hlboký, systematický pohľad na mnohorozmernú problematiku estetiky populárnej hudby a napriek nevyhnutne širokému záberu, je zostavená prehľadne a systematicky, obsahovo vyčerpávajúco a súčasne otvárajúc priestor pre ďalšie úvahy a diskusie, čím je predurčená najst' si v systéme vzdelávania široké uplatnenie.

Mgr. Anna Babjaková
Inštitút estetiky a umeleckej kultúry
FF PU v Prešove
Externý doktorand
annx12@yahoo.co.uk

www.casopisespes.sk
